

ingediend op **1851** (2023-2024) – Nr. 1
13 oktober (2023-2024)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
uitgebracht door Arnout Coel

over het schuldbeheer van de Vlaamse Gemeenschap

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:

Voorzitter: Steven Vandeput.

Vaste leden:

Arnout Coel, Maaike De Vreese, Andries Gryffroy, Philippe Muyters, Steven Vandeput;
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;
Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Maurits Vande Reyde;
Celia Groothedde, Björn Rzoska;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Veerle Geerinckx, Sarah Smeyers, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele, Paul Van Miert;
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;
Stijn De Roo, Sofie Mertens;
Marino Keulen, Gwendolyn Rutten;
Mieke Schauvliege, Jeremie Vaneeckhout;
Thijs Verbeurgt.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Toelichting door Koen Algoed, secretaris-generaal Departement Financiën en Begroting	4
1.	Oorsprong.....	4
2.	Samenstelling	4
3.	Werking.....	5
4.	Aanbevelingen.....	5
4.1.	Aanbeveling 1	5
4.2.	Aanbeveling 2	5
5.	Informatie over de schuld	5
II.	Debat	6
	Gebruikte afkortingen	8

Op dinsdag 26 september 2023 organiseerde de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie een hoorzitting over het schuldbeheer van de Vlaamse Gemeenschap, met:

- Koen Algoed, secretaris-generaal Departement Financiën en Begroting, lid van het schuldcomité;
- Pieter De Cuyper, adjunct-kabinetschef van de Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, lid van het schuldcomité;
- prof. dr. Selien De Schryder, lid van het schuldcomité;
- prof. dr. Hans Degryse, lid van het schuldcomité.

Prof. dr. Herman Matthijs, lid van het schuldcomité, diende zich te verontschuldigen.

I. Toelichting door Koen Algoed, secretaris-generaal Departement Financiën en Begroting

Koen Algoed dankt op de eerste plaats de commissie voor de uitnodiging om het schuldcomité voor te stellen.

1. Oorsprong

De oorsprong van het schuldcomité ligt in de introductie van ESR-2010 dat sinds 2014 van kracht is. Door ESR-2010 werd de opname van de VMSW en het VWF in de consolidatiekring van de Vlaamse Gemeenschap in 2014 verplicht.

Hierdoor besliste de Vlaamse Regering om vanaf dan niet meer met gewaarborgde leningen te werken maar met directe financiering voor zowel het VWF als de VMSW. In de oude regeling moest de VMSW zelf naar de kapitaalmarkt trekken en tegen hogere rentevoeten lenen dan de Vlaamse Gemeenschap.

De nieuwe regeling waarbij de Vlaamse Gemeenschap zelf de leningen afsluit en de kapitalen doorgeeft aan de VMSW en het VWF, zorgt ervoor dat er goedkoper werd geleend. Tot deze nieuwe regeling woog de indirecte financiering via leningen door de VMSW slechts indirect op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap (via de gewaarborgde schuld).

In 2020 kwam de coronacrisis, die een zeer grote impact had op de begrotingstekorten en daardoor voor een sterke toename van de directe schuld ten belope van 15 miljard euro op drie jaar tijd zorgde.

De geconsolideerde schuld is minder snel gegroeid dan de directe schuld omdat sommige schulden ook worden afgelost. Slotsom is dat de omvang van de schuld waarop rente moet worden betaald aanzienlijk is toegenomen.

Bovendien werd in het kader van de Vlaamse Brede Heroverweging bij het eigen Departement Financiën en Begroting ook de aanbeveling ontvangen om opnieuw een schuldcomité op te richten dat adviseert over de strategische keuzes van het schuldbeleid. De spreker vernoemt daarbij bijvoorbeeld ook de overname van de schuld van fuserende gemeentes.

Het schuldcomité werd opgericht in 2022.

2. Samenstelling

Het schuldcomité bestaat uit een mengeling van academici, financiële experts uit de private sector en ambtenaren van de Vlaamse overheid.

3. Werking

Het comité is sinds zijn ontstaan al vier keer samengekomen.

Het belangrijkste thema momenteel is de schuldopname. In welke verhouding spreiden we de schuldopname over korte- en langetermijnleningen en welke looptijden hanteren we daarbij?

Na de aanbeveling in het kader van de VBH werd binnen het Departement Financiën en Begroting de oefening gemaakt wat de winst voor de schatkist had kunnen zijn als de Vlaamse overheid meer op korte termijn had geleend.

Daarnaast is het bezoek van ratingbureau Fitch besproken dat momenteel nog de rating toekent. Volgend jaar wordt overigens via een aanbesteding opnieuw een ratingbureau aangesteld.

Zowel de leden van het schuldcomité als het secretariaat van het schuldcomité kunnen punten op de agenda plaatsen. Zo werd ook de laatste meerjarenraming voorgesteld aan het schuldcomité.

4. Aanbevelingen

4.1. Aanbeveling 1

Eerst werd de aanbeveling in het rapport van de VBH ter harte genomen om de verhouding korte- versus langetermijnschuld te evalueren. Door *Hans De Gryse* werden ter zake de bakens uitgezet aan de hand van een 'mean-variance-model'.

Het schuldcomité heeft dan de aanbeveling geformuleerd om te streven naar een 80/20-verhouding lange termijn/korte termijn met een maximale bandbreedte van 5 procent. Een uitzondering wordt voorzien voor de interne financiering van Lantis die op lange termijn is gefinancierd.

Gezien de lage interestvoeten op lange termijn – in reële termen – heeft de Vlaamse overheid de voorbije jaren bijna alleen op lange termijn geleend.

4.2. Aanbeveling 2

Een tweede aanbeveling van het schuldcomité gaat over de effectisering van de schuld van de sociale woningbouw. Aangezien de voorgenomen herziening van het preventieve luik in de Europese begrotingsregelgeving meer nadruk legt op houdbare schuld, wordt dit opnieuw een thema.

Bij de effectisering zouden de toekomstige aflossingen van de leningen aan de Vlaamse overheid nu reeds te gelde gemaakt worden waardoor schuldtoename wordt voorkomen omdat je minder moet gaan lenen. Het is een beetje zoals de voetbalclub FC Barcelona die zijn ontvangsten uit toekomstige tv-rechten nu al int.

De aanbeveling van het schuldcomité is dat dit weinig toegevoegde waarde heeft en bovendien duur is. De Vlaamse overheid kan goedkoper op de kapitaalmarkt lenen dan via de effectisering. Ook zouden er geen efficiëntiewinsten kunnen worden geboekt via effectisering, bleek uit een advies van de academici in het schuldcomité, omdat de administratieve lasten niet mee verhuizen.

5. Informatie over de schuld

Koen Algoed meldt bovendien dat de websites van fin.vlaanderen.be en financeflanders.be werden geüpdatet. Zo werd het recent beroep op de kapitaalmarkt voor 2,75

miljard euro waarvan 1,25 miljard euro op korte termijn en 1,5 miljard euro op lange termijn op beide sites gemeld.

II. Debat

Maurits Vande Reyde verwijst naar de bespreking van het begrotingsadvies van de SERV over de begroting 2024 (*Parl.St. VI.Parl. 2022-23, nr. 12-A/1*) op 19 september 2023, waarin de SERV-delegatie aangaf over meer informatie over het schuldbeheer te willen beschikken vooraleer uitspraken te doen over de evolutie van de rentekosten. Daartoe zou er meer periodiek moeten worden gerapporteerd over het gevoerde schuldbeheer. Dus meer dan één keer per jaar zoals nu bij de bespreking van het rapport over kas-, schuld- en waarborgbeheer.

Deelt het schuldcomité de wens van de SERV?

Wat de reserves van een aantal Vlaamse rechtspersonen betreft, wil de spreker vernemen hoe hij dat moet inschatten. Betekent dit dat de dotaties via de begroting op een lager pitje kunnen worden geplaatst? Deze rechtspersonen moeten sinds een tijdje hun reserves beleggen in Vlaams schuldpapier. Vraag is dan wat de meerwaarde is van het aanhouden van deze reserves.

Koen Algoed antwoordt dat de Vlaamse overheid een mouw heeft gepast aan de problematiek van de grote reserves bij sommige Vlaamse rechtspersonen via het decreet Beleggen in Vlaamse Schuld (decreet van 18 mei 2018 betreffende de optimalisatie van het beheer van de financiële activa van de Vlaamse overheidsentiteiten). Er zijn ook rechtspersonen die geen dotatie krijgen van de Vlaamse overheid zoals PMV. Maar dat neemt niet weg dat het de komende jaren verstandig is de reserves binnen de Vlaamse overheid grondig tegen het licht te houden.

Wat de rapportering over het schuldbeheer betreft is de benadering dat die jaarlijks gebeurt. Er kan worden nagedacht om dit rapport kwalitatief te verrijken met bijkomende informatie zoals de bronnen van de financiering. Er zal worden nagegaan of een zesmaandelijkse rapportering meerwaarde biedt.

Maurits Vande Reyde vraagt of het schuldcomité de invoering van een schuldenplafond, eventueel aanvullend op een uitgavennorm heeft onderzocht en of het zinvol is om een schuldenplafond decretaal te verankeren?

Koen Algoed zegt geen voorstander te zijn van de introductie van een schuldenplafond. Als boutade stelt hij dat plafonds er zijn om doorbroken te worden.

Verder wijst hij erop dat tegenover schulden ook activa staan. Bij de introductie van een schuldenplafond zou op zijn minst daar rekening mee moeten worden gehouden. Hij gelooft meer in de instelling van een uitgavennorm. Bovendien zal de herziening van de Europese begrotingsregels die momenteel gaande is waarschijnlijk veel meer nadruk leggen op de houdbaarheid van de schuld.

Eén van de tekortkomingen van de huidige Europese regeling is dat er qua evaluatie van de houdbaarheid van de schuld geen differentiatie bestaat tussen schuld waar activa of investeringen met een terugverdienmodel tegenover staan en schuld uit begrotingstekorten ten gevolge van consumptieve uitgaven.

De spreker zegt voorstander te zijn van het voorstel van Olivier Blanchard die de echte investeringsuitgaven afzonderd en de uitgavennormering alleen laat slaan op de lopende begrotingsuitgaven (inclusief eventuele subsidies voor niet-zelffinancierende investeringen) om op die manier de schuld onder controle te houden. De kans lijkt hem klein dat de zienswijze van Olivier Blanchard wordt weerhouden.

Maurits Vande Reyde vraagt of de nettoactiefpositie dan wel decretaal moet worden verankerd als dat de parameter is die meer van tel lijkt te zijn?

Koen Algoed antwoordt dat de nettoactiefpositie van een overheid een belangrijk evaluatie-element is voor de ratingbureaus maar dat is het niet voor de Europese Unie. In de private sector wordt niet alleen naar de schulden van een bedrijf gekeken maar ook naar de activa (het eigen vermogen). Vreemd genoeg is dat bij Europese overheden anders. Daar moet worden gerapporteerd over de schulden en toekomstige uitgavenverplichtingen maar niet over de activa.

Belangrijke karakteristieken van overheden zijn ook dat ze het eeuwig leven bezitten en belastingen kunnen heffen.

Hij concludeert dat hij blij zal zijn als er een uitgavennorm komt.

Pieter De Cuyper voegt toe dat het begrotingsbeleid op basis van de nettoactiefpositie sturen moeilijk is omdat de informatie over de nettoactiefpositie pas laat beschikbaar is. Die informatie is pas beschikbaar als alle rekeningen van Vlaamse rechtspersonen zijn afgesloten (april van het jaar $x+1$).

Steven VANDEPUT,
voorzitter

Arnout COEL,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
Lantis	Leefbaar Antwerpen door Innovatie en Samenwerken
PMV	Participatiemaatschappij Vlaanderen
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VBH	Vlaamse Brede Heroverweging
VMSW	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen
VWF	Vlaams Woningfonds